

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните

Областна дирекция "Земеделие" Кърджали

УТВЪРДИЛ:

Йорданка Гочева №1

Директор на ОД „Земеделие” - Кърджали

Заповед № РА-04-52/2304 / 2024 г.

**СИСТЕМА ОТ МЕРКИ
ЗА БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА
НА ОБЛАСТНА ДИРЕКЦИЯ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“ - КЪРДЖАЛИ**

2024 година

I. Въведение

Безопасността на движението по пътищата (БДП) е световен проблем и ключов индикатор за развитието на съвременното общество. Всяка година вследствие на пътно-транспортни произшествия (ПТП) в света загиват над 1,35 милиона души, а други 50 милиона са ранени. В силна зависимост от този социално-икономически феномен са не само средната продължителност на живота, но и мобилността, транспортните разходи, състоянието на околната среда, социалното дело, здравеопазването и благосъстоянието като цяло.

Според данни на Световната здравна организация последствията от ПТП ежегодно допринасят за намаляване на световния брутен вътрешен продукт в размер от трилиони щатски долари. В годишния доклад на СЗО последствията от пътно-транспортните произшествия са наречени „епидемия”. За решаването на това предизвикателство се полагат значителни усилия на глобално, европейско, национално, регионално и местно ниво.

Десетките хиляди служители, работещи за публичната администрация, всеки един от които е участник в движението по пътищата, притежават възможността за значително въздействие върху настъпването на пътно-транспортни произшествия и причинения от тях травматизъм. Това е възможност за реализиране на политиката с личен пример, която не трябва да остава неизползвана. Сигурността на движението по пътищата на всички зависи от личния принос и отговорност на всеки един участник в него, макар той да изглежда малък и недостатъчен. Съвкупността на добронамереност, дисциплина и толерантност на стотици хиляди хора едновременно би осигурило една по-здравословна и безопасна среда на пътното движение.

Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата“ (ДАБДП) подпомага публичните организации в усилията, които са необходими да бъдат положени от цялото общество, за постигане на целите на „Визия нула“ убити и ранени по пътищата на Европа до 2050 г.

Предписаните в този документ мерки и процедури, които различните публични администрации следва да въведат, за да подобрят безопасността на движението по пътищата в Р. България и да осигурят по-безопасни условия на труд за служителите си, са съобразени с указанията на международен стандарт ISO 39001:2012. Той определя изискванията за изграждане на система за управление на безопасността на движението по пътищата, която да позволи на организация, която взаимодейства с пътната система, да намали травматизма.

II. Мерки за предпазване на служителите от нараняване или загуба на живот в резултат на ПТП, настъпило по време на работа

1. Предотвратяване на ПТП - Информираността и обучението по безопасност на движение по пътищата до голяма степен влияе на поведенческите модели, които хората прилагат като участници в движението. Мерките по активна и пасивна безопасност, предназначени за предпазване на участниците в движението по пътищата от травматизъм, постоянно се увеличават и подобряват. Ето защо, периодичният инструктаж по пътна безопасност има важно значение за намаляване на риска от настъпване на ПТП.

1.1. Провеждане инструктаж на служителите на ОД „Земеделие“ - Кърджали за безопасно движение по пътищата - Инструктажът се извършва от длъжностно лице, определено със заповед на директора на ОД „Земеделие“ - Кърджали, което отговаря за

изпълнението на мерките за пътната безопасност от страна на служителите, шофиращи служебни автомобили и следи за поддръжката на превозните средства, и тяхното оборудване в съответствие с изискванията на нормативната уредба.

1.2. Инструктажът се извършва на две групи служители:

- Встъпителен - за новопостъпили;
- Периодичен - за всички останали.

1.3. Длъжностните лица, отговорници за пътната безопасност, да извършват следните, свързани с безопасността на движението дейности:

- осигуряване на навременни и сертифицирани технически проверки, на които МПС трябва периодично да преминават;
- осигуряване на редовна поддръжка на превозното средство, както и поддържане на техническата изправност на служебните моторни превозни средства;
- проверка и гарантиране, че всички водачи притежават актуално свидетелство за управление на МПС;
- гарантиране, че всички служебни МПС са оборудвани с комплект за оказване на първа долекарска помощ, пожарогасители и светлоотразителни триъгълник и жилетка, както и че водачите са запознати с използване им;
- запознаване с ясно разписани мерки за безопасно движение, за забрана на превишената скорост, управлението под въздействие на алкохол или други упойващи субстанции;
- създаване на култура на безопасно движение по пътищата и безопасно управление на моторни превозни средства като задължителни критерии за поведението на водачите на МПС.

1.4. Инструктажът включва основните елементи от системата път-човек-автомобил и аспектите на безопасността на движението по пътищата, касаещи трудовата дейност на служителите. Инструктажът се съобразява с местоположението на работното място, конкретните служебни задължения и ползваните от служителите транспортни средства.

2. Използване на безопасен вид превозно средство - Рискът от попадане в ПТП зависи в голяма степен от превозното средство, което се използва за пътуването.

2.1. Длъжностното лице, определено със заповед на директора на ОД „Земеделие“ - Кърджали, което отговаря за изпълнението на мерките за пътната безопасност от страна на служителите, следва ежегодно да извършва анализ на превозните средства, използвани от организацията, да поощрява използването на превозни средства с по-нисък присъщ риск от попадане в ПТП и да мотивира служителите да използват обществения транспорт.

3. Използване на технически изправно и безопасно превозно средство - Вероятността едно технически изправно и напълно функциониращо превозно средство, което отговаря на всички изисквания за безопасност, да участва в пътни произшествия е по-малка. С увеличаване на възрастта и експлоатацията на МПС се увеличава и присъщата им аварийност. Изправна спирачна система, гумите, предпазните колани, въздушните възглавници, почистващата система на стъклата на автомобила, чистите регистрационни номера и изправните светлини (в т.ч. мигачи, фарове, стопове, аварийни) намаляват риска от възникване на ПТП.

3.1. Длъжностното лице, определено със заповед на директора на ОД „Земеделие“ - Кърджали, което отговаря за изпълнението на мерките за пътната безопасност от страна на служителите следва да обезпечи извършването на технически преглед на превозното средство;

3.2. Всеки служител използващ служебен автомобил, следва да извършва проверка на техническото състояние на превозните средства преди употреба съгласно *Приложение №1: Списък за проверка на техническото състояние на служебни автомобили.*

4. Проверка на квалификацията и уменията на водачите - в основата на несъзнателните и съзнателните грешки на водача като елемент на системата “водач - транспортно средство - пътна среда” лежат неговите възможности да бъде в съответствие с изискванията на шофьорската дейност – функция от неговата квалификация и личностни характеристики. Комбинацията от квалификация и личностни характеристики обуславят общия статус на възприятието и вниманието, оперативната памет, интелекта като цяло и в частност на логическия невербален интелект.

4.1. Длъжностното лице, определено със заповед на директора на ОД „Земеделие“ - Кърджали, което отговаря за изпълнението на мерките за пътната безопасност от страна на служителите, следва да:

- Контролира квалификациите на всички служители, упълномощени да управляват служебни МПС. От тези служители се изисква да притежават квалификация съобразно категорията на превозното средство, което управляват;
- Организира провеждането на допълнителни курсове за повишаване и/или усъвършенстване на подготовката на служители, които имат право да управляват служебни МПС. Уменията, върху който следва да акцентира такава допълнителна подготовка, са дефанзивно и икономично шофиране, управление в критични ситуации и други, повишаващи уменията на водачите да преценяват рисковете на пътя и да вземат правилните, и безопасни решения;
- Упражнява контрол за недопускане на водачи до транспортната система, чието поведение носи засилен риск от ПТП;
- Упражнява надлежна преценка за общото физическо и психическо състояние на водачите на служебни автомобили като реагира адекватно и своевременно на всяко видимо отклонение, влияещо негативно върху безопасното упражняване на служебните задължения на водача (например на водачи, изпитващи физическа умора, намиращи се в състояние на физически или психически афект, показващи знаци за липса на концентрация и т. н.).

5. Проверка на рисковия профил на водачите - Нарушенията на шофьорите на служебни автомобили, които са извършени със служебни и/или лични МПС, биха могли да бъдат индикатор за рискове, които водачите поемат.

5.1. Длъжностното лице, определено със заповед на директора на ОД „Земеделие“ - Кърджали, което отговаря за изпълнението на мерките за пътната безопасност от страна на служителите, следва да:

- Извършва редовна проверка за наложени наказания за нарушения на Закона за движението по пътищата (ЗДП). Проверката за наложени

административни наказания, както и бонус-малус класа на служителя (след въвеждане на системата), на тримесечие, е добър механизъм, за установяване на наложени наказания на водачите с оглед предприемане на мерки за корекция в поведението им при управление на служебни автомобили (обучение, предупреждения и други) или намаляване на риска от настъпване на ПТП със служебни автомобили (например, забрана за използване на служебни автомобили от високо-рискови водачи).

6. Проверка за употреба на алкохол, наркотични вещества и техните аналози

Употребата на алкохол и наркотиците е фактор за почти 25% от автомобилните инциденти в Европа, което води до загуба на около 9 000 живота всяка година. Тези субстанции се абсорбират в кръвта бързо, засягайки тялото по много различни начини – нарушават концентрацията, намаляват видимостта, отнемат от времето за реакция и от контрола на движенията; могат да предизвикат еуфория и желание за поемане на риск; отслабват мускулите на тялото, което води до по-тежки физически последствия при евентуално настъпване на ПТП. Много водачи неправилно смятат, че са в безопасност когато шофират със съдържание на алкохол в кръвта, което е под законовата граница. Рискът от попадане в пътнотранспортно произшествие нараства пропорционално с абсорбираното количество алкохол. Алкохолът пречи на мозъка да функционира пълноценно. Дори едно питие може да повлияе на способностите за шофиране.

6.1. Всеки служител на ОД „Земеделие“ – Кърджали, управляващ служебен автомобил следва да спазва мерките за пътната безопасност, като употребата на алкохол и наркотични вещества е строго забранена и води до административна отговорност.

7. Провеждане на курсове по оказване на първа помощ - Оказване на първа медицинска помощ на пострадалите вследствие от настъпване на ПТП в рамките на първите 15 минути след инцидента е от ключово значение за намаляване на тежестта на нараняванията. Ето защо, уменията за оказване на такава помощ от всички участници в движението по пътищата е много важно.

7.1. Длъжностното лице, определено със заповед на директора на ОД „Земеделие“ - Кърджали, което отговаря за изпълнението на мерките за пътната безопасност от страна на служителите, отговаря за:

- Провеждането на курсове по първа медицинска помощ със съдействието на оторизирани обучителни организации с новопостъпили служители в рамките на един месец след постъпване на служба.
- Провеждането на курсове по първа медицинска помощ със съдействието на оторизирани обучителни организации, които да са опреснителни курсове по първа помощ и които се провеждат с всички останали служители минимум веднъж годишно.

8. Избор на маршрут за осъществяване на служебните пътувания - шофирането по всеки един пътен маршрут носи определен риск. Изборът на маршрут следва да отчете отделните аспекти, свързани със състоянието на пътната инфраструктура, данните за настъпили ПТП, трафика и общата натовареност на пътното движение, климатичните условия по протежението на маршрута и възможностите за отдих.

8.1. Всеки служител на ОД „Земеделие“ – Кърджали, управляващ служебен автомобил, следва да извършва: дефиниране на възможните маршрути за осъществяване на съответното служебно пътуване; преценка на риска; избор на нискорисков маршрут.

9. Оценка на риска - Взаимодействието с транспортната система е присъщо на всяка организация и нейните служители и е част от заобикалящите рискови фактори, които могат да повлияят на постигането на целите и резултатите, които тя си поставя. В този смисъл, безопасността на движението по пътищата и свързаните с това рискове е необходимо да бъдат оценявани, предотвратявани и управлявани.

9.1. За да се ограничи максимално риска от пътно-транспортни произшествия, следва всеки служител да се запознае подробно с настоящата система от мерки по безопасност на движение по пътищата, като при отчита всеки един от отразените фактори, свързани с използването на служебни автомобили и при провеждането на служебни пътувания.

9.2. Рисковите фактори

- Непровеждане инструктаж на служителите на ОД „Земеделие“ - Кърджали за безопасно движение по пътищата;
Управление на риска: подробно описано в т.1 от настоящия документ;
- Използване на превозно средство, което не е от безопасен вид;
Управление на риска: подробно описано в т.2 от настоящия документ;
- Използване на технически неизправно и небезопасно превозно средство;
Управление на риска: подробно описано в т.3 от настоящия документ;
- Недостатъчна квалификацията и умения на водачите;
Управление на риска: подробно описано в т.4 от настоящия документ;
- Не извършване на проверка на рисковия профил на водачите;
Управление на риска: подробно описано в т.5 от настоящия документ;
- Употреба на алкохол, наркотични вещества и техните аналози;
Управление на риска: подробно описано в т.6 от настоящия документ;
- Незнание по оказване на първа помощ;
Управление на риска: подробно описано в т.7 от настоящия документ;
- Избор на рисков маршрут за осъществяване на служебните пътувания;
Управление на риска: подробно описано в т.8 от настоящия документ;

III. НАМАЛЯВАНЕ НА ТРАВМАТИЗМА, ПРЕДИЗВИКАН ОТ ПТП

1. Използване на предпазни средства по време на транспорт - Втората основна причина за настъпване на ПТП в Европа е неизползването на предпазни колани. В случай на ПТП всеки пътник, който не използва предпазен колан, ще продължи своето движение в посоката на движение на автомобила, вследствие на което или ще се удари във вътрешността му, или ще излети от него. Предпазните колани са важни инструменти за подобряване на пътната безопасност. Много изследвания показват влиянието на носенето на колан върху значителното понижение на риска от тежко нараняване и смърт. Според данни на МВР носенето на колан намалява от 1.5 до 3 пъти тежестта на травмите от ПТП.

При удар, преобръщане или внезапно спиране необезопасените деца рискуват да бъдат изложени на несъвместимо с живота им количество кинетична енергия. Обезопасената детска седалка намалява скоростта си със същата инерция като автомобила и по този начин разпределя кинетичната енергия, влияеща върху тялото на детето за по-дълъг период и за по-дълго разстояние.

1.1. Длъжностното лице, определено със заповед на директора на ОД „Земеделие“ - Кърджали, което отговаря за изпълнението на мерките за пътната безопасност от страна на служителите, както и всеки служител на ОД „Земеделие“ – Кърджали, управляващ служебен автомобил, следва да:

- Следи за изправност на предпазните колани на всички седалки на всички служебни превозни средства ;
- Оборудва служебните МПС със системи за обезопасяване на деца съгласно изискванията на ЗДвП, когато дейността предполага транспортирането на деца;
- Следи за поставянето на предпазни колани от всички пътници, използващи както предните, така и задните седалки.

IV. НАМАЛЯВАНЕ НА ТЕЖЕСТТА НА ПОСЛЕДСТВИЯТА ПРИ НАСТЪПИЛО ПТП

1. **Реакция след настъпване на ПТП** - Пътнотранспортните произшествия са особена категория кризисни ситуации, които могат да причинят смъртта на много хора. Първите 5-6 минути са от решаващо значение за спасяването на пострадалите.

1.1 Всеки служител на ОД „Земеделие“ – Кърджали, управляващ служебен автомобил, при настъпване на инцидент на пътя, дори когато не е участник в него следва да:

- Да подаде сигнал до единен спешен номер 112 със следната информация: **Къде?** – посочете точното място, ако се намирате в града и ориентир, ако злополуката е извън населено място; **Какво?** – посочете с какъв вид автомобил – лек, тежкотоварен, пътнически, с опасен товар (вижте точния номер на оранжевата табела) или друг. Посочете какъв точно е обемът на щетите, според това което виждате; **Колко?** – посочете броя на пострадалите и по възможност опишете техните наранявания; **Кой?** – кажете фамилията си и преминете към оказване на първа помощ и обезопасяване на района.
- Да постави предупредителният светлоотразителен триъгълник на разстояние не по-малко от 30 метра от повреденото пътно превозно средство, в пътната лента, заета от него, и срещу посоката на движение на заобикалящите го пътни превозни средства. На автомагистрала и пътища с разрешена скорост на движение над 90 km/h предупредителният светлоотразителен триъгълник се поставя на разстояние не по-малко от 100 метра.
- Водачът на пътно превозно средство, движещо се по автомагистрала и скоростен път, принуден да спре поради независещи от него обстоятелства, може да направи това върху площадката за принудително спиране извън платното за движение, като през нощта и при намалена видимост сигнализира спряното пътно превозно средство с предупредителен светлоотразителен триъгълник или включен аварийен сигнал.

- Да спре преминаващите автомобили около мястото на инцидента и да поиска помощ, като при това се погрижи преди всичко за собствената си сигурност.
- Да се опита да оцени състоянието на пострадалия/ите, да го степенува по важност и, съответно, да окаже адекватна помощ.
- Оценката на състоянието на пострадалите включва:
 - а. Дали пострадалите се намират в съзнание;
 - б. Дали пострадалите могат да се движат. Препоръчително е движението на пострадалите да се избягва до пристигане на екип на Спешна медицинска помощ. Ако все пак е необходимо преместване на пострадалите, да се избягват резките движения и да се пази гръбначния им стълб;
 - в. Ако има наличие на обилно кръвотечение, от ключова важност е то да бъде спряно;
 - г. Ако пострадалите имат фрактури на крайниците, да ги обездвижат.